It-Teatrin Organizzat mill-Każin La Stella Levantina

Is-Sur Carmel Mallia

Bidu tal-Każin

Il-Każin 'La Stella Levantina' beda jeżisti fl-1894 jiġifieri 115-il sena ilu u twaqqaf minn ftit irġiel.

Il-FUNDATURI kienu: Salvu Borg u ħuh Carmelo, Gianni Attard u ħuh Carmelo, Mastru Karm Debono u ħuh Ġużeppi.

Dawn kienu mħeġġin mill-Kappillan Dun Carmelo Azzopardi (1887-1903) li meta ra kemm in-nies tar-raħal kienu jħobbu lir-raħal u l-festa, ħass li kellu. jiġbor lil dawk l-irġiel f'għaqda waħda u ħajjarhom iwaqqfu każin biex jaħdmu flimkien għall-festa tar-raħal. Il-Kappillan offrielhom dar ħdejn il-Knisja n-naħa tal-kampnar. Din m'għadhiex teżisti għax twaqqgħet meta nfetħet Triq Tumas Dingli.

L-Ewwel President

Il-każin twaqqaf u l-ewwel president kien Mastru Karm Debono. Din kienet għażla naturali għax Mastru Karm meta kienu qed isewwu l-ħsarat u jżejnu l-knisja kien minn ta' quddiem meta offra li jindura s-saqaf u l-prospettiva tal-Knisja. Għallem lill-Kappillan u żewġ aħwa Dun Nikol u Dun Karm Mifsud biex jgħinuh fl-induratura.

Sħabu raw il-ħeġġa li kellu u meta ġew biex jagħżlu president għażlu lilu u baqa' president għal 33 sena sakemm miet.

It-Teatrin

Matul l-istorja tiegħu, il-Każin 'La Stella Levantina' kellu ħafna progetti li saru matul iż-żmien, fosthom kien hemm it-teatrin. Xi tlettax-il sena ilu konna ħriġna l-ktieb:

"ĠRAJJIET IL-KAŻIN LA STELLA LEVANTINA" Storja ta' mitt sena

F'dak il-ktieb kien hemm kapitlu sħiħ dwar it-teatrin. Ħaġa li kont ktibt dwarha kienet il-postijiet li fihom kien isir it-teatrin. Dawn kienu:

a) L-ewwel post kien il-FORN fi Triq S. Duminku. Is-suġġeritur kien Antonio Pisani.

b) It-tieni post kien ġo bitħa kbira tad-dar li tmiss mal-Knisja ta' S. Anna.

c) It-tielet post kien fi Triq il-Mitħna Sqaq numru 1. Kien fuq il-lemin tas-sqaq inti u dieħel. Dak il-post għandi ħjiel tiegħu għax il-ġenituri kienu ħaduni meta kont żgħir u jidhirli li l-isem tad-dramm kien 'Ġenoveffa'. Is-suġġeritur kien Antonio Pisani. Għalhekk wisq probabbli li kienu hu ukoll, fil-każ tat-tieni post.

d) Ir-raba' u l-aħħar post kien fuq il-bejt tal-każin fejn hu llum. Dan niftakru sewwa għax qabel il-gwerra (1940 – 1943) kull nhar ta' Sibt kien ikun hemm it-teatrin. Missieri Gianni kien idoqq il-mandolina mal-orkestra u jien kont immur ma' ommi.

Is-Serata kienet tkun maqsuma fi tlieta: L-ewwel kien ikun hemm id-dramm aktarx bi tliet atti, imbagħad kien ikun hemm xi kanzunetti u fl-aħħar kien hemm il-farsa li kulħadd kien ikun jistenniha. Is-suġġeritur kien Wiġi Azzopardi.

Dak iż-żmien il-kumpanija kien jisimha: "Kumpanija Filodrammatika La Stella Levantina". Imma meta ġiet il-gwerra, waqaf kollox!

Wara l-gwerra, saret proposta biex it-teatrin jerġa' jibda l-attivitajiet tiegħu.

Fl-1944 kienu saru xi rappreżentazzjonijiet fl-isptar Monte Carmeli. Is-suġġeritur din id-darba kien Ħredu Debono. Id-dħul ta' dawk ir-rappreżentazzjonijiet kien mar kollu għall-festa ta' Santa Marija li kienet fil-qrib.

Fl-1945 it-teatrin kompla u kienet saret xena ġdida mill-pittur Frank Borg. Imma s-sena ta' wara (1946) naqsu l-atturi u reġa' waqaf kollox.

Fl-1948 il-membri tal-Azzjoni Kattolika staqsew lill-kumitat tal-każin jekk riedux ibiegħulhom ix-xeni, il-kwinti u l-panneġġi. Il-kumitat aċċetta u l-Azzjoni Kattolika xtrathom għall-palk li kien hemm fl-istess post fejn kien il-każin l-ewwel darba.

Tagħrif ġdid

Imma issa ejjew ngħaddu għal xi ħaġa li f'dak il-ktieb ta' tlettax-il sena ilu ma semmejtiex għax ma kontx naf biha.

'Xi snin ilu ġew f'idejja żewġ programmi tat-teatrin li kienu saru mill-Każin La Stella Levantina fl-1924. F'dak iż-żmien kont għadni ma twelidx. Imma ejja naraw x'kien fihom dawn il-programmi.

L-ewwelnett ta' min jinnota li l-kitba kienet bl-ortografija l-antika. Flok il-K kient tinkiteb C, eżempju 'cbira' flok l-il-J kienet tinkiteb IU eżempju 'congiura' flok il-W kienu jiktbu EU eżempju 'Matteu'.

L-isem tal-kumpanija kien: "Teatro La Stella Levantina". Isem kollu kemm hu bit-taljan għax dak iż-żmien il-Malti kien għadu meqjus bħala l-ilsien tal-kċina. Il-kbarat kienu jitkellmu bit-taljan, il-Qorti kienet tmexxi l-kawżi bit-taljan. Kull ċertifikat kien ikun bit-taljan u kellhom jgħaddu s-snin kbar biex il-Malti beda jissejjaħ; l-Ilsien nazzjonali. Imma nerġgħu għal dawk iż-żewġ programmi!

Programm minnhom (A) kien sar is-Sibt 28 ta' Ġunju 1924 fit-8.30 p.m. fi "Strada Molino" (Triq il-Mitħna). Il-programm kien maqsum fi tlieta:

L-Ewwel Parti kienet 'DOLORES' Melodramma b'żewġ atti ta' C. Huber.

L-Atturi kienu: G. Azzopardi, P. Mamo, G. Agius, O. Cumbo, F. Pace, A. Azzopardi, C. Pisani u G. Schembri.

Teatro La Stella Levantina
PRIVAT
STRADA MOLINO — H'ATTARD
Is-Sibt 28 ta Giunju 1924 fit-8.30 p. m.
IL CUMP. "LA STELLA LEVANTINA"
sejra tati :
L'EUUEL PARTI
DOLORES
Melodramma b'żeuġ atti ta C. HUBER.
— PERSUNAGGI —

Luciano, ħu	G. Azzopardi
Marchis Eduardo, missier	P. Mamo
Riccardo, gharus ta ...	G. Agius
Dolores, oħt	O. Cumbo
Giuseppi, neputi ta ...	F. Pace
Clemente	A. Azzopardi
Luigi, ħabib ta Giuseppi	C. Pisani
Carlo, seftur	G. Schembri

IT-TIENI PARTI
Luka liebes ta mara.
Cummidia b'att uieħed.
Jeħdu parti fiha: O. Cumbo, A. Azzopardi, F. Pace, C. Pisani, G. Azzopardi, P. Mamo u C. Schembri.
IT-TIELET PARTI
CUNCERT CANZONETTISTICU.
Suggeritur A. PISANI.
N. B. Fl'intervalli l'orchestra iddokk bcejjeċ sbieħ. tfal mal genituri biss.
Il Cump: ghanda l'unur tistiednee.
Stamperija "San Paolo", 53, Str. Sta Lucia — Il Belt.

It-Tieni Parti kienet "LUQA LIEBES TA' MARA" kummiedja f'att wieħed.

L-Atturi kienu O. Cumbo, A. Azzopardi, F. Pace, C. Pisani, G Azzopardi, P. Mamo u C. Schembri.

It-Tielet Parti kien kunċert ta' kanzunetti. Ħaġa li tolqtok f'dan il-programm kien l-avviż li t-tfal jidħlu biss jekk ikunu mal-ġenituri.

Erbgħa mill-atturi msemmija kont nafhom sewwa.

Pawlu Mamo konna ngħidulu 'l-Baruni'. Dan rajtu jirrerċta kemm-il darba fiż-żmien ta' qabel il-gwerra.

Oreste Cumbo dan kien jagħmel dejjem il-parti ta' mara. Dak iż-żmien (1924) in-nisa ma kienux jieħdu sehem fuq il-palk. Lil Oreste rajtu darba biss fuq il-palk fil-parti ta' Ġenoveffa li kienet saret proprju fi Triq il-Mitħna. Aktar tard kien baqa' jagħti sehmu fil-'make up' tal-atturi tal-każin. Xi drabi (qrib l-1953) kien jiġi jagħti daqqa t'id fil-'make up' f'xi 'concerts' tal-iskola li konna ntellgħu proprju fl-istess post li kien serva bħala l-ewwel dar tal-każin ħdejn il-kampnar.

Frans Pace kien id-Direttur tal-Kumpanija u komiku mill-aqwa, Kien dejjem jieħu sehem prinċipali fil-farsa. Lil dan rajtu jirreċta ħafna drabi fiż-żmien ta' qabel il-gwerra.

Carmelo Pisani kien iben is-suġġeritur Antonio Pisani. Lil dan ukoll rajtu jaħdem kemm-il darba fiż-żmien ta' qabel il-gwerra.

Hawn ta' min jgħid li issa n-nisa bdew jieħdu sehem fuq il-palk. Kienu tnejn, omm u bint, Ġulja u Tessie Cecy li kienu jiġu minn barra r-raħal.

Il-Programm l-ieħor (B) kien sar is-Sibt 2 ta' Awwissu 1924. Din id-darba l-ħin inbidel għax sar fit-8.00 p.m. X'aktarx li bdew nofs siegħa qabel għax kienet serata kbira.

F'dan il-programm taħt l-isem tal-Kumpanija kien hemm miktub dan il-vers: "sejra tagħti l-Għaxar Reċta Tagħha" jiġifieri qabel din kienu saru disa' reċti oħra. (inkluża "Ġenoveffa"). Min jaf meta bdew eżatt!

Bħal ta' qabel, il-programm kien maqsum fi tlett partijiet:

L-Ewwel Parti kien id-dramm MATTEW CALLUS li kien fih Prologu u ħames atti. Is-Suġġeritur kien Antonio Pisani

L-Atturi kienu: A. Schembri, O. Cumbo, U. Azzopardi, P. Mamo, P. Gauci, dan kien jagħmel ukoll il-parti ta' mara bħal Oreste Cumbo, G. Agius, C. Borg, C. Pisani, A. Azzopardi, G. Zarb, G. Schembri, G. Azzopardi, P. Debono, E. Zammit, u G. Gauci. Magħhom kien hemm numru ieħor ta' 'Suldati' u ta' 'Fratelli tal-Misericordia'.

Dawn il-'Fratelli' kienu nies professjonisti u xi saċerdoti li kienu jilbsu kunfartija bajda bil-

Teatro La Stella Levantina

STRADA MOLINO — Ħ'ATTARD

Nhar is-Sibt 2 ta Awissu 1924 fit-8 p. m.

Serata Ebira

IL CUMP. "LA STELLA LEVANTINA"

sejra tati l' Għaxar Recita Taħha

L'EWWEL PARTI

Matteu Callus

Dramm fi prologu u 5 atti

— Taksim tad-Dramm —

Prologu. — Meut ta Patriotta.
L'Ewwell Att. — Ħabib veru.
It-Tieni Att. — Progett infernali. — Giustizzia tas Sema
It-Tielet Att. — Serka.
Ir Raba Att. — Congiura. — Arrest.
Il Ħames Att. — Trionf tirannicu. — Vendetta.

— Persunaggi tal Prologu —

Paulu Cassar, missier	...	A. Schembri
Imperia	... ...	O. Cumbo
Matteu Callus	... ...	U. Azzopardi
Patri Giovanni	... ...	P. Mamo
Baldesca	... ...	P. Gauci

— Persunaggi tad-Dramm —

Matteu Callus, żewġ	... ...	U. Azzopardi
Imperia	... ...	O. Cumbo
Ingaterra Ciantar	ħbieb ta Matteu	G. Agius
Tommeu Zarb	ħbieb ta Matteu	O. Borg
Artale Pellegrini	ħbieb ta Matteu	C. Pisani
Baldisca, seftura ta Imperia		P. Gauci
Gio: Delicata	... ...	A. Azzopardi
La Vallette...	... ...	G. Zarb
Patri Gianni	... ...	P. Mamo
De Vernon	Cavalieri ta l'Ordni	G. Schembri
Litta	Cavalieri ta l'Ordni	G. Agius
Gaspru Dallas, benestant	...	G. Azzopardi
Margat, calzrier	... ...	P. Debono
Ufficial	... ...	E. Zammit
Paġġ	... ...	G. Gauci

Suldati. — Fratelli tal Misericordia.

IT-TIENI PARTI

Grezz u Maisi f'Ħ-Attard

Duett eseguit minn O. Cumbo u F. Pace.

IT-TIELET PARTI

CUNCERT CANZONETTISTICU

Suggeritur A. PISANI.

N.B. FTAĦRU LI SERATA.

Tipografia "SAN PAOLO" 53, Str. Sta. Lucia.— Valletta.

barnuża b'mod li ma jingħarfux. Kienu joħorġu fit-toroq jiġbru għall-ikkundannati għall-mewt bit-tgħalliq. X'uħud minnhom kienu jassistu wkoll waqt l-esekuzzjoni tal-ikkundannat. Niftakar żewġ okkażjonijiet li fihom rajthom iduru fit-toroq ta' Ħ'Attard. Illum il-piena tal-mewt spiċċat u ma baqgħux joħorġu iżjed. Kienu jgħidulhom ukoll 'Ružarjanti'

It-Tieni Parti kien dwett bejn Oreste Cumbo u Frans Pace u kien jismu 'GREZZ U MAJSI F'Ħ'ATTARD'

It-Tielet Parti kienet tikkonsisti f'għadd ta' Kanzunetti.

Dawk iż-żminijiet dak kien l-uniku mod ta' divertiment fir-raħal tagħna. Kien divertiment nadif, wisq aktar nadif mid-divertiment tal-lum!